

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.224
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
доктору економічних наук, професору
Благу Івану Семеновичу

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри економічної кібернетики Карпатського національного університету імені Василя Стефаника **Судук Наталії Василівни** на дисертаційну роботу Бегея Богдана Васильовича «Оцінка привабливості регіональних логістичних систем України з урахуванням факторів сталого розвитку», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Карпатського національного університету імені Василя Стефаника на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами. В умовах структурної трансформації економіки України, воєнних викликів та повоєнного відновлення особливої актуальності набуває формування ефективних регіональних логістичних систем як інструменту забезпечення просторової інтеграції, стійкості економічних зв'язків та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Регіональна логістична система розглядається не лише як сукупність транспортної, складської та розподільчої інфраструктури, а як складний багаторівневий механізм координації потокових процесів, розвитку логістичних мереж та формування міжрегіональних логістичних ланцюгів. Її функціонування безпосередньо впливає на логістичну привабливість територій, інвестиційну активність, мобільність ресурсів та потенціал економічного відновлення.

Особливого значення дані питання набувають у контексті реалізації принципів сталого розвитку, де ефективність регіональних логістичних систем визначається не лише економічними параметрами, а й адаптивністю, стійкістю, екологічністю та здатністю забезпечувати збалансований розвиток територій.

Результати дослідження Бегея Б.В. відповідають плану наукових досліджень Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, а саме: «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083, 2013–2027 рр.), де автором розроблено та реалізовано комплекс моделей оцінки привабливості регіональних логістичних систем з урахуванням факторів сталого розвитку в Україні.

За таких умов робота є актуальною, органічно інтегрується у сучасні наукові та прикладні напрями, поєднуючи економічну теорію, статистичний аналіз та цифрові інновації для вирішення актуальних завдань розвитку України, має як теоретичне, так і вагоме прикладне значення для сучасної економічної науки. Своєчасність та інноваційність дисертаційної роботи не викликає сумніву.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність. Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані дисертантом, відповідають вимогам, що висуваються до даного виду досліджень. У дисертації містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання щодо теоретико-методичних засад та прикладних рекомендацій щодо аналізу та оцінки сучасного стану та тенденцій формування регіональних логістичних систем в Україні, виявлення їх проблем та перешкод, розроблення теоретичних і практичних рекомендацій щодо їх подолання та покращення з урахуванням чинників сталого розвитку, що має істотне значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

У дисертаційному дослідженні виявлено високий ступінь аргументованості запропонованих наукових положень, що базуються на міждисциплінарному аналізі. Наукові висновки логічно витікають із поставлених завдань, є доказовими, аргументованими, внутрішньо несуперечливими. Рекомендації мають цінність при формуванні державних та регіональних програм розвитку регіональних логістичних систем, а також у господарській діяльності логістичних підприємств.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації також підтверджена в процесі їх апробації на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науковій конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку науки» (Ужгород, 2020 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Новітні підходи до забезпечення економічної стабільності» (Суми, 2024 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, фінанси, бухгалтерський облік та право: стратегічні пріоритети розвитку в контексті глобалізації» (Орхус, Данія, 2024 р.), IX Міжнародній науково-методичній конференції «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» (Чернівці, 2025 р.), XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції форуму молодих економістів-кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід» (Львів, 2025 р.).

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях. Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні, базуються на широкому використанні законодавчих актів державних органів влади, статистичної інформації Державної служби статистики України, регіональної статистики та Євростату, наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріалів аналітичних видань та засобів масової інформації, ресурсів мережі Інтернет, результатів досліджень автора. Це дозволило автору сформувати теоретико-методичне підґрунтя та практичний інструментарій оцінки привабливості регіональних логістичних систем з урахуванням факторів сталого розвитку в Україні. Зокрема, варто відзначити те, що дисертантом *удосконалено*:

гравітаційну модель логістичної мережі шляхом включення економічних, соціальних та екологічних ризик-факторів політики сталого розвитку, що забезпечило більш об'єктивне вимірювання вузлової сили та привабливості

регіональних логістичних систем;

систему оцінки розвитку регіональних логістичних систем, яка включила 17 показників, згрупованих у чотири виміри: масштаб результату, якість роботи, соціальний внесок та «зелений слід», що дозволило комплексно оцінити не лише ефективність функціонування логістичної галузі, але й її вплив на навколишнє середовище та суспільство;

методику дослідження РЛС шляхом поєднання вдосконаленого методу ентропійної ваги, оцінки щільності ядра та коефіцієнта Джині, що забезпечило більш глибоке розуміння закономірностей розвитку РЛС та створило основу для формування ефективних підходів щодо їх вирівнювання та інтеграції узагальнонаціональний простір сталого розвитку;

теоретико-методичні положення щодо розвитку сталої логістики у регіональних логістичних системах, які, на відміну від існуючих, дозволили розглядати рівень сталості логістики як стратегічне рішення самих РЛС, а не екзогенно заданий державними програмами, що створює основу для їхньої довгострокової конкурентоспроможності;

теоретико-методичні засади визначення сутнісних характеристик регіональних логістичних систем засобами інформаційно-пошукової системи GoogleTrends, контент-аналізу та методів класифікації, результатом чого стало уточнення сутності дефініції «Регіональна логістична система» як множини взаємопов'язаних об'єктів та суб'єктів, які забезпечують доведення різних видів потоків від виробника до споживача в межах регіону, утворюють єдине ціле, взаємодіють між собою та із зовнішнім середовищем з метою оптимізації логістичних витрат;

набули подальшого розвитку:

теоретичні положення щодо формування та розвитку регіональних логістичних систем у контексті порівняння світового та українського досвіду, що дало змогу зробити висновок про необхідність поєднання в українських реаліях світових практик мультимодальності та цифровізації з власними транзитними перевагами;

методичні засади інтеграції логістичних систем у стратегії сталого розвитку за допомогою комплексу економіко-математичних моделей оцінки привабливості регіональних логістичних систем з врахуванням факторів сталого розвитку;

методичні засади просторово-часового аналізу регіональних логістичних систем шляхом побудови моделі географічної та часової зваженої регресії (GTWR), що дозволило розширити наукове розуміння неоднорідності розвитку РЛС та надати інструментарій для формування диференційованих підходів до розвитку логістичної галузі з урахуванням регіональних особливостей;

положення щодо інтеграції цифровізації та алгоритмів штучного інтелекту у регіональні логістичні системи, що дозволило поєднати екологічні показники з операційною ефективністю та сформувати основу для системної трансформації сталої логістики.

Основні положення дисертаційного дослідження відображено у 10 наукових працях, серед них: 5 наукових статей у фахових виданнях України, 5 – публікації в матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Зазначене дозволяє зробити висновок про те, що результати дисертаційного дослідження повною мірою оприлюднені до захисту та відображають елементи наукової новизни.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження впроваджено в роботі:

- ТОВ «КАРАВАН-К» (довідка № 11/06/26 від 09.06.2026 р.) в частині інтеграції цифровізації та алгоритмів штучного інтелекту у регіональні логістичні системи;

- в навчальному процесі при викладанні курсів «Економіка сталого розвитку», «Логістичні системи», «Технології багатомірного аналізу даних» для студентів спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини на економічному факультеті Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, під час підготовки здобувачів вищої освіти, у науково-дослідній роботі кафедри економічної кібернетики, а також при розробці регіональних логістичних проєктів (довідка № 03.04-29/08 від 29.04.2026 р.).

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації.

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Бегея Б.В. засвідчив їхню повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту дисертації, викладені стисло.

Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені згідно з Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023.

Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні, проте деякі його положення є дискусійними, що може бути пов'язано з авторським підходом до досліджуваних проблем. У зв'язку з цим, варто зробити певні уточнення та рекомендації.

1. У першому розділі дисертації при наведені класифікації логістичних систем, зокрема в частині класифікації мікрологістичної системи (рис. 1.9) (с. 35) доцільно було б також врахувати таку класифікаційну ознаку, як класифікація за функціями управління в розрізі підсистем, зокрема: підсистема логістичного планування, логістичного управління, організації логістики, логістичного контролю, стратегічного логістичного управління, оперативного логістичного управління, система інтегрованого логістичного управління. Це б дозволило підтвердити твердження на с. 38, що «В рамках мікрологістичних систем також функціонують підсистеми. Але їх основа безтоварна».

2. У розділі 1.3 подана таблиця 1.6 «Порівняння основних підходів до дослідження сталого розвитку логістики» (с. 52-53). Варто було би додати до інфраструктурного підходу також і таку характеристику, як розвиток регіонального центру утилізації.

3. У другому розділі дисертації при конотації регіональних логістичних систем за чотирма вимірами, зокрема «Зелений розвиток» (с. 62-63)

враховується такі аспекти, як енергозбереження та зменшення викидів вуглецю. Водночас, поза увагою здобувача залишається реверсивна логістика. Виникає питання щодо практичної можливості врахування показників реверсивної логістики в контексті виміру «Зелений розвиток».

4. У розділі 3.2 логічно та структуровано розкрито цифровізацію логістики для переходу до сталого розвитку, проте для детальнішого аналізу варто було би додати таблицю, де було б узагальнені сучасні практики, тенденції та бар'єри в контексті такої цифровізації.

5. Також зі змісту дисертаційного дослідження залишається незрозумілим, чи проводилась практична реалізація розробленого зразка автором «Робочий процес моделювання логістичної політики на віртуальній платформі» на рис. 3.6. (с. 128).

Разом із цим висловлені рекомендації не знижують наукової цінності дослідження, виконаного на високому рівні.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Беручи до уваги актуальність, новизну, важливість здобутих автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаю, що дисертаційна робота Бегея Богдана Васильовича є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Таким чином, дисертаційне дослідження на тему **«Оцінка привабливості регіональних логістичних систем України з урахуванням факторів сталого розвитку»** відповідає галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка, вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Вимогами до оформлення дисертації наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), а її автор, **Бегей Богдан Васильович**, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Наталія СУДУК